

KOHANIMEDEST

Tõnu Viik

Sellest ajast, kui mina käisin Viimsi 7-klassilises Koolis - praeguse Jakobi kiriku kõrval asuvas kahekorruselises puumajas, on möödunud palju aega ja Viimsi poolsaar ise on tundmatuseni muutunud. Vanad kalurimajad on enamasti kadunud - minugi kodu nende seas - ning heina- ja karjamaad on täis ehitatud uhkeid elumaju ja suvilaid. Kogu poolsaare rand on sisuliselt muutunud üheks suureks aedlinnaks. Ja inimesed on ka uued.

Kõige sellega seoses on kadunud või kadumas paljud vanad kohanimed, sest teadjaid peaaegu et polegi enam. Võiks ju arvata, et mis siis ikka, ajad muutuvad ja kõik muu ühes sellega, aga näiteks kui minu koduküla Rohuneeme vähemalt 460 aastat vana nimi kaduma hakkab, siis on kahju. Aga ta juba on kadumas koos paljude teiste kohanimedega, sest inimesed räägivad ainult Viimsist. Isegi president Meri ei tahtnud tunnistada, et ta elas Rohuneemes, vaid ta kasutas enda poolt välja mõeldud Kabelineeme nime. Tõele au andes olevat seal Neeme otsas - nii nimetasid Rohuneeme elanikud vanasti seda maanina - kabel kunagi ka olnud, kui toetuda ennesõjaaegse Tartu Ülikooli rootsi keele professori Per Wieselgreni andmetele. Aga need andmed sai ta tollal Püünsis elanud (ja praegu ka elava) Säinase perelt. Seda nime kinnitab osaliselt ka tõsiasi, et Neeme tipu lähedalt läheb idapõhja Kabelikari (sõna "kirre" oli meie kandis tundmatu). Kui ma omal ajal isa käest küsisin, et kas tema kabelist seal midagi teab (ta oli sündinud 1899), siis oli vastus eitav. Aga seda, et seal kõrts oli olnud, seda ta teadis. Ja teadis ka Säinaste pere, kuna nad sellest Wieselgrenile rääkisid. Kõrtsi kunagisele olemasolule vihjab ka minu tädi talu nimi - Kõrtsi, mis kaua aega oli Rohuneeme küla kõige põhjapoolsem maja.

Mäletan, et mõned head aastad tagasi vaidlesin ühe ajakirjanikuga, kes oli lehte pannud loo sellest, et Viimsi elanikud nurisevad ülelendava Helsinki kopteri müra pärast. Püüdsin talle selgeks teha, et Viimsi elanikel pole sellest

kopterist sooja ega külma, sest nad elavad kopteri trassist 7-8 km lõuna pool. Ja et nurisevad Rohuneeme elanikud, koos president Meriga. Mulle tehti selgeks, et lehelugejatest mitte kellelgi pole Rohuneemest õrna aimugi, aga vaat Viimsist küll. Ajakirjanik ise oli muide Tammneeme inimene.

Või teine juhtum Kelvingi küla nimega. Vene raketiväelaste polügonile ehitatud kena küla vajab loomulikult nime. Kuuldavasti tehti ettepanek küla nimetada Rohulepaks, kuna see asub Rohuneeme ja Leppneeme vahel. Õnneks jäi peale kaine mõistus ja meil on ilusa vana nimega uus küla olemas. Huvitav on siin see, et Wieselgren, kes on põhjalikult uurinud Ida-Harjumaa ja Naissaare kohanimesid nende võimaliku rootsi päritolu tõttu, on siinkohal ilmselt kümnesse tabanud. Ta nimelt väitis, et Kelvingi nimi pole midagi muud kui rootsi Källvik ehk siis Allikalajt. Laht on seal ju kindlasti ja oli ka allikas, vähemalt vanasti. Ning eestlased mugandasid selle meie kõrvale vööra susinaga nime palju kodusemaks Kelvingiks.

Selliseid näiteid Viimsi poolsaare kohta on kümneid, üks huvitavam kui teine. Kõik nad tõestavad kindlalt, et meie randu on rootslased keskajal asustanud ja paljudele kohtadele nimed andnud, mille meie suupärasemaks oleme teinud. Kuid see ei tohiks anda põhjust vanadest nimedest loobumisele. Hoidkem neid, sest see on meie ajalugu.